

Smernica Rady 2004/113/ES

z 13. decembra 2004

o vykonávaní zásady

rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, a najmä na jej článok 13 ods.1,

so zreteľom na návrh Komisie,

so zreteľom na stanovisko Európskeho parlamentu [1],

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru [2],

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov [3],

keďže:

(1) V súlade s článkom 6 Zmluvy o Európskej únii je únia založená na zásadách slobody, demokracie, rešpektovania ľudských práv a základných slobôd a právneho štátu, zásad, ktoré sú spoločné členským štátom, a rešpektuje základné práva tak, ako ich zaručuje Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ako vyplývajú z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, ako všeobecných zásad práva Spoločenstva.

(2) Právo na rovnosť pred zákonom a ochranu pred diskrimináciou pre všetky osoby ustanovuje všeobecné právo uznané vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, v Dohovore OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, v Medzinárodnom dohovore o

odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie a v paktoch OSN o občianskych a politických právach a hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a v Európskom dohovore na ochranu ľudských práv a základných slobôd, ktoré podpísali všetky členské štáty.

(3) Popri zákaze diskriminácie je dôležité, aby sa dodržiavali ostatné základné práva a slobody vrátane ochrany súkromného a rodinného života a úkony vykonané v tejto súvislosti, a sloboda náboženského vyznania.

(4) Rovnosť medzi mužmi a ženami je základnou zásadou Európskej únie. Články 21 a 23 Charty základných práv Európskej únie zakazujú akúkoľvek diskrimináciu na základe pohlavia a vyžadujú, aby bola zabezpečená rovnosť medzi mužmi a ženami vo všetkých oblastiach.

(5) Článok 2 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva ustanovuje, že podpora takejto rovnosti je jednou z hlavných úloh Spoločenstva. Podobne článok 3 ods. 2 zmluvy vyžaduje, aby sa Spoločenstvo vo všetkých svojich činnostiach zameralo na odstránenie nerovností a na podporu rovnosti medzi mužmi a ženami.

(6) Komisia vo svojom oznámení o programe sociálnej politiky informovala o svojom zámere navrhnúť smernicu o diskriminácii z dôvodu pohlavia mimo trhu práce. Takýto návrh je v plnom súlade s rozhodnutím Rady 2001/51/ES z 20. decembra 2000 o akčnom programe Spoločenstva týkajúceho sa stratégie Spoločenstva v oblasti rovnosti žien a mužov (2001–2005) [4], ktorý zahŕňa všetky politiky Spoločenstva a ktorý je zameraný na podporu rovnosti mužov a žien úpravou týchto politik a vykonávaním praktických opatrení na zlepšenie situácie mužov a žien v spoločnosti.

(7) Európska Rada na svojom zasadnutí v Nice 7. a 9. decembra 2000 vyzvala Komisiu, aby posilnila práva súvisiace s rovnosťou prijatím návrhu smernice na podporu rovnosti pohlaví v iných oblastiach ako je zamestnanosť a pracovný život.

(8) Spoločenstvo prijalo množstvo právnych nástrojov na prevenciu a boj s diskrimináciou z dôvodu pohlavia na trhu práce. Tieto nástroje poukázali na význam legislatívy v boji proti diskriminácii.

(9) K diskriminácii na základe pohlavia, vrátane obťažovania a sexuálneho obťažovania dochádza tiež v oblastiach mimo trhu práce. Takáto diskriminácia, ako prekážka úplného a úspešného začlenenia mužov a žien do hospodárskeho a spoločenského života, môže byť rovnako škodlivá.

(10) Problémy sú zrejmé najmä v oblasti prístupu k tovaru a službám a ich poskytovaniu. V tejto oblasti by sa preto malo predchádzať diskriminácii na základe pohlavia a mala by sa odstraňovať. Tento cieľ možno lepšie dosiahnuť prostredníctvom legislatívy Spoločenstva, ako v prípade smernice Rady 2000/43/ES z 29. júna 2000, ktorou sa zavádza zásada rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod [5].

(11) Takáto legislatíva by mala zakázať diskrimináciu na základe pohlavia v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu. Tovar by sa mal chápať v zmysle ustanovení Zmluvy o

založení Európskeho spoločenstva, ktoré sa vzťahujú na voľný pohyb tovaru. Služby by sa mali chápať v zmysle článku 50 uvedenej zmluvy.

(12) Aby sa zabránilo diskriminácii na základe pohlavia, táto smernica by sa mala vzťahovať tak na priamu diskrimináciu, ako aj na nepriamu diskrimináciu. K priamej diskriminácii dochádza len vtedy, keď sa s jednou osobou zaobchádza z dôvodu pohlavia menej priaznivo než s inou osobou v porovnateľnej situácii. V súlade s tým sa napríklad rozdiely medzi mužmi a ženami pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ktoré vyplývajú z fyzických rozdielov medzi mužmi a ženami, nevzťahujú na porovnateľné situácie, a preto nezakladajú diskrimináciu.

(13) Zákaz diskriminácie by sa mal preto vzťahovať na osoby poskytujúce tovar a služby, ktoré sú prístupné verejnosti, a ktoré sa ponúkajú mimo oblasti súkromného a rodinného života, a na transakcie vykonané v tejto súvislosti. Nemal by sa vzťahovať na obsah médií alebo reklamy, ani na verejné alebo súkromné vzdelávanie.

(14) Všetci jednotlivci požívajú slobodu uzatvárať zmluvy, vrátane slobody vybrať si zmluvného partnera na transakciu. Jednotlivec, ktorý poskytuje tovar alebo služby, môže mať pre svoj výber zmluvného partnera viacero subjektívnych dôvodov. Pokiaľ sa výber partnera nezakladá na pohlaví takej osoby, táto smernica by sa nemala dotýkať slobody jednotlivca vybrať si zmluvného partnera.

(15) V záležitostiach týkajúcich sa zamestnania a povolenia je už viacero platných právnych nástrojov na vykonávanie zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami. Preto by sa táto smernica nemala vzťahovať na túto oblasť. Rovnaké dôvody sa uplatňujú na samostatné zárobkové činnosti, pokiaľ sa na ne vzťahujú existujúce právne nástroje. Smernica by sa mala vzťahovať len na poistenie a dôchodky, ktoré sú súkromné, dobrovoľné a nesúvisia s pracovným pomerom.

(16) Rozdiely v zaobchádzaní sa môžu uznať len vtedy, ak sú odôvodnené legitímnym cieľom. Legitímnym cieľom môže byť napríklad ochrana obetí sexuálneho násillia (v prípadoch ako je zriaďovanie útlukov výhradne pre mužov alebo pre ženy), dôvody súkromia a slušnosti (v prípadoch, keď ubytovanie poskytuje osoba v časti svojej domácnosti), podpora rovnosti pohlaví alebo záujmov mužov alebo žien (napríklad dobrovoľné organizácie výhradne pre mužov alebo pre ženy), sloboda združovania (v prípade členstva v súkromných kluboch výhradne pre mužov alebo pre ženy) a organizovanie športových podujatí (napríklad športové podujatia výhradne pre mužov alebo pre ženy). Napriek tomu by bolo primerané a potrebné akékoľvek obmedzenie v súlade s kritériami vyplývajúcimi z judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločenstiev.

(17) Zásada rovnakého zaobchádzania v prístupe k tovaru a službám nevyžaduje, aby boli zariadenia vždy poskytované spoločne pre mužov a ženy, pokiaľ nie sú poskytované výhodnejšie pre príslušníkov jedného pohlavia.

(18) Rozšírené je použitie poistno-matematických faktorov súvisiacich s pohlavím pri poskytovaní poisťovacích a iných súvisiacich finančných služieb. Aby sa zabezpečilo rovnaké zaobchádzanie medzi mužmi a ženami, použitie pohlavia ako poistno-matematického faktora by nemalo mať za následok rozdiely v prémiech a zľavách pre jednotlivcov. Aby sa predišlo

náhlym úpravám na trhu, vykonávanie tohto pravidla by sa malo vzťahovať len na nové zmluvy, ktoré boli uzavreté po dátume transpozície tejto smernice.

(19) Určité kategórie rizík sa môžu pre pohlavia líšiť. Pri hodnotení poistných rizík je v niektorých prípadoch pohlavie jedným, nie však nevyhnutne jediným, určujúcim faktorom. V prípade zmlúv, ktorými sa poisťujú tieto typy rizík, môžu členské štáty rozhodnúť o povolení výnimiek z pravidla o prémiech a zľavách jednotne pre obe pohlavia, pokiaľ môžu zabezpečiť, že základné poistno-matematické a štatistické údaje, na ktorých sú výpočty založené, sú spoľahlivé, pravidelne aktualizované a prístupné verejnosti. Výnimky sa povoľujú len vtedy, keď sa vo vnútroštátnych právnych predpisoch už neuplatňuje pravidlo o jednotných výhodách pre obe pohlavia. Päť rokov po transpozícii tejto smernice by členské štáty mali opätovne preskúmať, či sú tieto výnimky odôvodnené pri zohľadnení najnovších poistno-matematických a štatistických údajov a správy Komisie tri roky po transpozícii tejto smernice.

(20) Menej priaznivé zaobchádzanie so ženami z dôvodu tehotenstva a materstva by sa malo považovať za formu priamej diskriminácie na základe pohlavia, a je preto zakázané v poisťovníctve a súvisiacich finančných službách. Náklady súvisiace s rizikom tehotenstva a materstva by sa preto nemali prisudzovať len príslušníkom jedného pohlavia.

(21) Osoby, ktoré sa stali predmetom diskriminácie na základe pohlavia, by mali mať primerané prostriedky právnej ochrany. Bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne procesné pravidlá týkajúce sa zastupovania a obhajoby na súdoch a na zabezpečenie účinnejšej úrovne ochrany, by sa mali tiež splnomocniť združenia, organizácie a iné právne subjekty na účasť v konaniach, ak tak určia členské štáty, buď v mene alebo na podporu každej obeť.

(22) V prípade zrejmej diskriminácie a s cieľom účinne uplatňovať zásadu rovnakého zaobchádzania, by sa mali upraviť pravidlá o dôkaznom bremene, keď sa predloží dôkaz takejto diskriminácie, dôkazné bremeno by sa malo presunúť späť na žalovaného.

(23) Účinné vykonávanie zásady rovnakého zaobchádzania si vyžaduje primeranú právnu ochranu pred neoprávneným postihom.

(24) S cieľom podporiť zásadu rovnakého zaobchádzania by členské štáty mali podnecovať dialóg s príslušnými zúčastnenými stranami, ktoré majú v súlade so svojím vnútroštátnym právom a praxou oprávnený záujem o prínos k boju proti diskriminácii z dôvodu pohlavia v oblasti prístupu k tovaru a službám a k ich poskytovaniu.

(25) Ochrana pred diskrimináciou na základe pohlavia by sa mala posilniť existenciou orgánu alebo orgánov v každom členskom štáte, ktoré by boli oprávnené analyzovať aktuálne problémy, skúmať možné riešenia a poskytovať konkrétnu pomoc obetiam. Orgán alebo orgány môžu byť rovnaké ako tie, ktoré sú na vnútroštátnej úrovni zodpovedné za ochranu ľudských práv alebo ochranu práv jednotlivcov alebo za vykonávanie zásady rovnakého zaobchádzania.

(26) Táto smernica ustanovuje minimálne požiadavky, a tým dáva členským štátom možnosť prijať alebo zachovať priaznivejšie ustanovenia. Vykonávanie tejto smernice by nemalo slúžiť na odôvodnenie akéhokoľvek zníženia už dosiahnutej úrovne ochrany v členských štátoch.

(27) Členské štáty by mali zabezpečiť účinné, primerané a odradzujúce sankcie pre prípad porušenia povinností podľa tejto smernice.

(28) Keďže ciele tejto smernice, najmä zabezpečenie spoločnej vysokej úrovne ochrany pred diskrimináciou vo všetkých členských štátoch, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodu rozsahu a dôsledkov činnosti ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Spoločenstva, môže Spoločenstvo prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 zmluvy. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku neprekračuje táto smernica rámec nevyhnutný na dosiahnutie uvedených cieľov.

(29) V súlade s odsekom 34 Medziinštitucionálnej dohody o lepšej tvorbe práva [6] sa členské štáty podnecujú, aby vypracovali pre seba a v záujme Spoločenstva vlastné tabuľky, v ktorých bude v miere, v akej je to možné, znázornený vzájomný vzťah medzi smernicou a transpozíčnými opatreniami a sprístupnili ich verejnosti,

PRIJALA TÚTO SMERNICU:

KAPITOLA I

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 1

Účel

Účelom tejto smernice je ustanoviť rámec boja proti diskriminácii na základe pohlavia v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu s cieľom uviesť v členských štátoch do platnosti zásadu rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto pojmy:

a) priama diskriminácia: keď sa s jednou osobou zaobchádza menej priaznivo na základe pohlavia, než sa zaobchádza alebo by sa zaobchádzalo s inou osobou v porovnateľnej situácii,

b) nepriama diskriminácia: keď by zjavne neutrálne ustanovenie, kritérium alebo prax priviedli osoby jedného pohlavia do osobitnej nevýhody v porovnaní s osobami druhého pohlavia, pokiaľ toto ustanovenie, kritérium alebo prax nie sú objektívne odôvodnené legitímnym cieľom a prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a potrebné,

c) obťažovanie: keď k nežiaducemu správaniu súvisiacemu s pohlavím osoby dochádza s úmyslom alebo s následkom porušenia dôstojnosti osoby a vytvorenia zastrašujúceho, nepriateľského, ponižujúceho, zneuctujúceho alebo urážlivého prostredia,

d) sexuálne obťažovanie: keď k nežiaducemu verbálnemu, neverbálnemu alebo fyzickému správaniu sexuálnej povahy dochádza s úmyslom alebo s následkom narušenia dôstojnosti osoby, najmä pri vytvorení zastrašujúceho, nepriateľského, ponižujúceho, zneuctujúceho alebo urážlivého prostredia.

Článok 3

Rozsah pôsobnosti

1. V rozsahu právomocí, ktoré boli zverené Spoločenstvu, sa táto smernica vzťahuje na všetky osoby, ktoré poskytujú tovar a služby, ku ktorým má verejnosť prístup bez ohľadu na dotknutú osobu, pokiaľ ide o verejný a súkromný sektor vrátane orgánov verejnej moci, a

ktoré sa poskytujú mimo oblasti súkromného a rodinného života a na transakcie vykonávané v tejto súvislosti.

2. Táto smernica sa nedotýka slobody jednotlivca vybrať si zmluvného partnera, pokiaľ výber zmluvného partnera jednotlivcom nie je založený na pohlaví tejto osoby.

3. Táto smernica sa nevzťahuje na obsah médií a reklamy, ani na vzdelávanie.

4. Táto smernica sa nevzťahuje na záležitosti týkajúce sa zamestnania a povolania. Táto smernica sa nevzťahuje na záležitosti týkajúce sa samostatnej zárobkovej činnosti v rozsahu, v akom sú tieto záležitosti upravené inými legislatívnymi aktmi Spoločenstva.

Článok 4

Zásada rovnakého zaobchádzania

1. Na účely tejto smernice zásada rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami znamená, že

a) neexistuje žiadna diskriminácia na základe pohlavia, vrátane menej priaznivého zaobchádzania so ženami z dôvodov tehotenstva a materstva,

b) neexistuje žiadna nepriama diskriminácia na základe pohlavia.

2. Táto smernica sa nedotýka priaznivejších ustanovení, ktoré sa týkajú ochrany žien v súvislosti s tehotenstvom a materstvom.

3. Obťažovanie a sexuálne obťažovanie v zmysle tejto smernice sa považuje za diskrimináciu z dôvodu pohlavia a je preto zakázané. Odmietnutie takéhoto správania alebo podrobenie sa tomuto správaniu zo strany osoby sa nesmie použiť ako základ pre rozhodnutie, ktoré sa týka takejto osoby.

4. Pokyn na priamu alebo nepriamu diskrimináciu z dôvodu pohlavia sa považuje za diskrimináciu v zmysle tejto smernice.

5. Táto smernica nebráni rozdielom v zaobchádzaní, ak je poskytovanie tovaru a služieb výlučne alebo prednostne pre príslušníkov jedného pohlavia odôvodnené legitímnym cieľom, a ak sú prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa primerané a nevyhnutné.

Článok 5

Poistno-matematické faktory

1. Členské štáty zabezpečia, aby vo všetkých nových zmluvách uzavretých najneskôr po 21. decembri 2007, nemalo použitie pohlavia ako faktora pre výpočet prémieí a zliav za následok rozdiely v prémieách a zľavách jednotlivcov.
2. Bez ohľadu na odsek 1 môžu členské štáty pred 21. decembrom 2007 rozhodnúť o povolení primeraných rozdielov v prémieách a zľavách jednotlivcov, keď je použitie pohlavia ako určujúceho faktora pri hodnotení rizika na základe príslušných a presných poistno-matematických a štatistických údajov. Dotknuté členské štáty informujú Komisiu a zabezpečia, aby sa zhromažďovali, uverejňovali a pravidelne aktualizovali presné údaje, ktoré sa týkajú použitia pohlavia ako určujúceho poistno-matematického faktora. Tieto členské štáty preskúmajú svoje rozhodnutie po 21. decembri 2007 s prihliadnutím na správu Komisie uvedenú v článku 16 a postúpia Komisii výsledky tohto preskúmania.
3. Náklady súvisiace s tehotenstvom a materstvom nemajú v žiadnom prípade za následok rozdiely v prémieách a zľavách jednotlivcov.

Členské štáty môžu odložiť vykonávanie opatrení, ktoré sú potrebné na dosiahnutie súladu s týmto odsekom, najneskôr o dva roky po 21. decembri 2007. V takom prípade príslušné členské štáty okamžite informujú Komisiu.

Článok 6

Pozitívne opatrenia

S cieľom zabezpečiť úplnú rovnosť medzi mužmi a ženami v praxi zásada rovnakého zaobchádzania nebráni žiadnemu členskému štátu zachovávať alebo prijímať špecifické opatrenia na predchádzanie nevýhod súvisiacich s pohlavím alebo na ich vyrovnanie.

Článok 7

Minimálne požiadavky

1. Členské štáty môžu prijať alebo zachovať ustanovenia, ktoré sú priaznivejšie na ochranu zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami než sú tie, ktoré sú ustanovené v tejto smernici.
2. Vykonávanie tejto smernice nesmie byť za žiadnych okolností dôvodom na zníženie úrovne ochrany pred diskrimináciou, ktorú už poskytujú členské štáty v oblastiach upravených touto smernicou.

KAPITOLA II

OPRAVNÉ PROSTRIEDKY A VYNÚTITEĽNOSŤ PRÁVA

Článok 8

Ochrana práv

1. Členské štáty zabezpečia, aby boli súdne a/alebo správne konania, vrátane zmierovacích konaní, ak sa považujú za vhodné na vynútenie povinností podľa tejto smernice, dostupné všetkým osobám, ktoré sa považujú za ukrivdené, pretože sa v ich prípade neuplatnila zásada rovnakého zaobchádzania, a to aj po skončení vzťahu, v prípade ktorého sa namieta, že došlo k diskriminácii.
2. Členské štáty zavedú do svojich vnútroštátnych právnych systémov také opatrenia, ktoré sú potrebné na zabezpečenie skutočnej a účinnej náhrady alebo nápravy, ako určia členské štáty, strát a škôd, ktoré utrpela poškodená osoba v dôsledku diskriminácie v zmysle tejto smernice, odstrašujúcim a primeraným spôsobom k spôsobenej škode. Stanovenie hornej hranice vopred nesmie obmedziť takúto náhradu alebo nápravu.
3. Členské štáty zabezpečia, aby združenia, organizácie alebo iné právne subjekty, ktoré majú v súlade s kritériami ustanovenými ich vnútroštátnymi právnymi predpismi oprávnený záujem na zabezpečení dodržiavania ustanovení tejto smernice, mohli v prospech alebo na podporu žalobcu s jeho súhlasom začať akékoľvek súdne a/alebo správne konanie určené na vynútenie povinností podľa tejto smernice.
4. Odseky 1 a 3 sa uplatňujú bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne pravidlá o lehotách na podanie žalôb v súvislosti so zásadou rovnakého zaobchádzania.

Článok 9

Dôkazné bremeno

1. Členské štáty prijímajú také opatrenia, ktoré sú potrebné, v súlade s ich vnútroštátnymi súdnymi systémami na zabezpečenie toho, že je na žalovanom, aby preukázal, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania, keď osoby, ktoré sa cítia ukrivdené z dôvodu neuplatnenia zásady rovnakého zaobchádzania v ich prípade, predložia súdu alebo inému príslušnému orgánu skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii.
2. Odsek 1 nebráni členským štátom, aby zaviedli pravidlá dokazovania, ktoré sú pre žalobcov výhodnejšie.
3. Odsek 1 sa nevzťahuje na trestné konanie.
4. Odseky 1, 2 a 3 sa vzťahujú tiež na všetky konania začaté v súlade s článkom 8 ods. 3.

5. Členské štáty nemusia uplatňovať odsek 1 v konaniach, keď je povinnosťou súdu alebo iného príslušného orgánu, aby vyšetril skutkovú podstatu prípadu.

Článok 10

Neoprávnený postih

Členské štáty zavedú v rámci svojich vnútroštátnych právnych systémov také opatrenia, ktoré sú potrebné na ochranu osôb pred akýmkoľvek nepriaznivým zaobchádzaním alebo nepriaznivými následkami, ktoré sú reakciou na sťažnosť alebo súdne konanie zamerané na vynútenie dodržania zásady rovnakého zaobchádzania.

Článok 11

Dialóg s príslušnými zúčastnenými stranami

S cieľom podporiť zásadu rovnakého zaobchádzania členské štáty podnietia dialóg s príslušnými zúčastnenými stranami, ktoré majú v súlade s vnútroštátnym právom a praxou oprávnený záujem o prínos k boju proti diskriminácii z dôvodu pohlavia v oblasti prístupu k tovaru a službám a k ich poskytovaniu.

KAPITOLA III

ORGÁNY NA PODPORU ROVNAKÉHO ZAOBCHÁDZANIA

Článok 12

1. Členské štáty určia a urobia potrebné opatrenia pre orgán alebo orgány na podnecovanie, analýzu, monitorovanie a podporu rovnakého zaobchádzania so všetkými osobami bez diskriminácie z dôvodu pohlavia. Tieto orgány môžu tvoriť súčasť agentúr zodpovedných na vnútroštátnej úrovni za ochranu ľudských práv alebo ochranu práv jednotlivcov, alebo vykonávanie zásady rovnakého zaobchádzania.

2. Členské štáty zabezpečia, aby právomoci orgánov uvedených v odseku 1 zahŕňali:

a) bez toho, aby boli dotknuté práva obetí a združení, organizácií alebo iných právnych subjektov uvedených v článku 8 ods. 3, poskytovanie nezávislej pomoci obetiam diskriminácie účasťou na konaní týkajúcom sa diskriminácie;

b) vykonávanie nezávislých zisťovaní týkajúcich sa diskriminácie;

c) uverejňovanie nezávislých správ a prípravu odporúčaní o akejkoľvek otázke súvisiacej s takouto diskrimináciou.

KAPITOLA IV

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 13

Súlad

Členské štáty prijímú potrebné opatrenia, aby zabezpečili dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania vo vzťahu k prístupu k tovaru a službám a k ich poskytovaniu v rozsahu pôsobnosti tejto smernice, a najmä:

a) zrušia všetky zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia, ktoré sú v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania;

b) vyhlásia alebo môžu vyhlásiť za neplatné, alebo zmenia a doplnia alebo môžu zmeniť alebo doplniť všetky zmluvné ustanovenia, vnútropodnikové predpisy a predpisy, ktorými sa spravujú ziskové alebo neziskové združenia, ktoré sú v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania.

Článok 14

Sankcie

Členské štáty ustanovia pravidlá o sankciách uplatňovaných pri porušení vnútroštátnych ustanovení prijatých podľa tejto smernice a prijímú všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie ich uplatňovania. Sankcie, ktoré môžu zahŕňať zaplatenie odškodného obeti, sú účinné, primerané a odradzujúce. Členské štáty oznámia tieto opatrenia Komisii najneskôr do 21. decembra 2007 a bezodkladne oznámia všetky následné zmeny a doplnenia, ktoré majú na ne vplyv.

Článok 15

Šírenie informácií

Členské štáty sa postarajú, aby sa s ustanoveniami prijatými podľa tejto smernice spolu s príslušnými platnými ustanoveniami, oboznámili dotknuté osoby na celom ich území všetkými vhodnými prostriedkami.

Článok 16

Správy

1. Členské štáty oznámia Komisii všetky dostupné informácie týkajúce sa uplatňovania tejto smernice najneskôr do 21. decembra 2009 a potom každých päť rokov.

Komisia vypracuje súhrnnú správu, ktorá zahŕňa preskúmanie súčasnej praxe členských štátov vo vzťahu k článku 5 so zreteľom na použitie faktora pohlavia na výpočet prémie a zliav. Túto správu predloží Európskemu parlamentu a Rade najneskôr do 21. decembra 2010. Komisia v prípade potreby priloží k svojej správe návrhy na úpravu smernice.

2. Správa Komisie zohľadní stanoviská príslušných zúčastnených strán.

Článok 17

Transpozícia

1. Členské štáty prijímú zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 21. decembra 2007. Bezodkladne informujú Komisiu o texte týchto opatrení.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých opatreniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravujú členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 18

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dňom jej uverejnenia v Úradnom vestníku Európskej únie.

Článok 19

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom.

V Bruseli 13. decembra 2004; Za Radu predseda B. R. Bot

[1] Stanovisko z 30. marca 2004 (zatiaľ neuvverejnené v úradnom vestníku).

[2] Ú. v. EÚ C 241, 28.9.2004, s. 44.

[3] Ú. v. EÚ C 121, 30.4.2004, s. 27.

[4] Ú. v. ES L 17, 19.1.2001, s. 22.

[5] Ú. v. ES L 180, 19.7.2000, s. 22.

[6] Ú. v. EÚ L 321, 31.12.2003, s. 1.